

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

TÜBA-AR

Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology

Sayı: 18
Volume: 18
2015

TÜBA Arkeoloji (TÜBA-AR) Dergisi
Uluslararası hakemli dergidir.

**TÜBA Journal of Archaeology
(TÜBA-AR)**

TÜBA-AR is an internationally
referenced journal

Sahibi / Owner:

Türkiye Bilimler Akademisi adına
Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
(Başkan / President)

**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Managing Editor**

Prof. Dr. Kenan ÇAĞAN

**Basın ve Halkla İlişkiler
Press & Public Relations**

Asiye KOMUT

Grafik Tasarım / Graphic Design
Ece YAVUZ

**TÜBA-AR İletişim Asistanı
Communication Assistant**

Cansu AKTAŞ

Baskı: Ses Reklam Paz. Tur. San. Tic.
Ltd. Şti.

Tel: 0.312 215 62 00

Sayı: 18/2015 (750 adet)

Basıldığı Tarih: 2015

ISSN: 1301-8566

**TÜBA-AR Yazışma Adresi
Correspondence Address**

TÜBA İstanbul Ofisi
İTÜ Maçka Yerleşkesi
Yabancı Diller Yüksek Okulu 34367,
Maçka-İSTANBUL
Tel: 0212 219 16 60
Faks: 0212 225 20 66
E-posta: cansu.aktas@tuba.gov.tr

**Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences**

Piyade Sokak, No: 27, 06690
Çankaya- ANKARA
Tel: 0312 442 29 03
Faks: 0312 442 72 36
www.tuba.gov.tr
E-posta: tuba-ar@tuba.gov.tr

© Türkiye Bilimler Akademisi, 2015
© Turkish Academy of Sciences, 2015
(All rights reserved.)

Bu derginin tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar
dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz, CD ya da
manyetik bant haline getirilemez.
(Kaynağı belirtilmemiş görseller,
makalelerin yazarlarına aittir.)

TÜBA-AR YEREL VE SÜRELİ BİR YAYINDIR

Kapak Fotoğrafi

Akhaimenid Dönemi (MÖ 5. yy.) Oluz Höyük
Dağ Keçisi Protomlu Pişmiş Toprak Rhyton (Ş. Dönmez)

**TÜBA-AR
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ ARKEOLOJİ DERGİSİ**

TÜBA-AR, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yıllık olarak yayınlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Derginin yayın politikası, kapsamı ve içeriği ile ilgili kararlar, Türkiye Bilimler Akademisi Konseyi tarafından belirlenen Yayın Kurulu tarafından alınır.

DERGİNİN KAPSAMI VE YAYIN İLKELERİ

TÜBA-AR dergisi ilke olarak, dönem ve coğrafi bölge sınırlaması olmadan arkeoloji ve arkeoloji ile bağlantılı tüm alanlarda yapılan yeni araştırma, yorum, değerlendirme ve yöntemleri kapsamaktadır. Dergi arkeoloji alanında yeni yapılan çalışmalara yer vermenin yanı sıra, bir bilim akademisi yayın organı olarak, arkeoloji ile bağlantılı olmak koşuluyla, sosyal bilimlerin tüm uzmanlık alanlarına açıktır; bu alanlarda gelişen yeni yorum, yaklaşım, analizlere yer veren bir forum oluşturma işlevini de yüklenmiştir.

Dergi, arkeoloji ile ilgili yeni açılımları kapsamlı olarak ele almak için belirli bir konuya odaklanmış yazıları “dosya” şeklinde kapsamına alabilir; bu amaçla çağrılı yazarların katkısının istenmesi ya da bu bağlamda gelen istekler Yayın Kurulu tarafından değerlendirir. Kazı ve yüzey araştırmaları da dahil olmak üzere, yeni yorum ve açılım getirmeyen, yalnızca malzeme tanıtımı içeren, ön rapor niteliğindeki yazılar dergi kapsamının dışındadır. Kültür tarihi açısından önemli bir yenilik getiren önemli buluntular “haber” olarak dergiye kabul edilebilir. Yazarlar dergiye makale gönderdiklerinde, söz konusu yazının daha önce, çeviri olarak bile başka bir yerde yayımlanmadığını ya da yayımlanmak üzere bir başka dergiye gönderilmemiş olduğunu kabul etmiş sayılırlar.

**TÜBA-AR
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES JOURNAL OF ARCHAEOLOGY**

TÜBA-AR is an internationally referenced journal, published annually by the Turkish Academy of Sciences (TÜBA). Decisions related to the publication policy, the coverage, and the contents of the journal are admitted by the Editorial Board, formed by the Council of the Turkish Academy of Sciences.

COVERAGE AND PUBLICATION PRINCIPLES OF THE JOURNAL

Principally, the TÜBA-AR journal covers all recent studies, comments, evaluations, and methods in archaeology, and in adjacent areas related to archaeology, without limitation to any periods or geographic regions. In addition to studies carried out in the field of archaeology, as a publication organ of an academy of science, the journal is open to all professional fields of the social sciences, provided that they are related to archaeology; it has also undertaken the function to create a forum covering recent interpretations, approaches, and analyses developing in these fields.

The journal may feature writings focused on a specific subject as a “file” in order to comprehensively cover new initiatives related to archaeology; and to this end, the Editorial Board decides whether contributions of invited writers are required, or evaluates any requests received in that context. Articles that do not introduce new interpretations and initiatives, but are rather in the form of a preliminary report containing only introductions to materials, including archaeological excavations and surface researches, are out of the scope of the journal. Important findings introducing significant innovations in terms of the cultural history can be accepted as pieces of “news”. When writers send articles to the journal, they are deemed to have agreed and undertaken that the article in question has not been published in any other journal, including its translations into any languages, and that it has not been submitted to any other journal for publication, including its translations.

TÜBA-AR

Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology

Kurucu (Founder): Prof. Dr. Ufuk ESİN

Onursal Yayın Kurulu (Honorary Members of The Editorial Board)

Prof. Dr. Nimet ÖZGÜÇ - Prof. Dr. Refik DURU - Prof. Dr. Veli SEVİN
Prof. Dr. Harald HAUPTMANN

Yayın Kurulu Başkanı (Editor in Chief)

Prof. Dr. Şevket DÖNMEZ

Editörler (Editors)

Prof. Dr. Musa KADIOĞLU, Doç. Dr. Harun ÜRER, Yrd. Doç. Dr. Gamze SART
Prof. Dr. Gocha R. TSETSKHLADZE

Yayın Kurulu (Editorial Board)

Prof. Dr. Gülsün UMURTAK, Prof. Dr. Aynur ÖZFİRAT, Prof. Dr. Engin AKDENİZ
Prof. Dr. Yılmaz Selim ERDAL, Doç. Dr. Mehmet IŞIKLI, Yrd. Doç. Dr. Fethi Ahmet YÜKSEL
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT

Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

Tarihöncesi Arkeolojisi (Prehistory)

Prof. Dr. Harun TAŞKIRAN, Prof. Dr. Turan TAKAOĞLU, Doç. Dr. Metin KARTAL,
Doç. Dr. Bahattin ÇELİK

Protohistory ve Önasya Arkeolojisi (Protohistory and Near Eastern Archaeology)

Prof. Dr. Aliye ÖZTAN, Prof. Dr. Gülsün UMURTAK, Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU
Prof. Dr. Tayfun YILDIRIM, Prof. Dr. Aynur ÖZFİRAT, Prof. Dr. S. Yücel ŞENYURT
Prof. Dr. Engin AKDENİZ , Prof. Dr. Süleyman ÖZKAN, Prof. Dr. Tunç SİPAHİ
Prof. Dr. Vasıf ŞAHOĞLU, Doç. Dr. Özlem ÇEVİK,
Doç. Dr. Mehmet IŞIKLI, Yrd. Doç. Dr. Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT

Klasik Arkeoloji (Classical Archaeology)

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL, Prof. Dr. Musa KADIOĞLU, Prof. Dr. Turgut HACI ZEYREK
Prof. Dr. Kutalmış GÖRKAY, Prof. Dr. Gül IŞIN, Prof. Dr. Zeynep ÇİZMELİ-ÖĞÜN
Prof. Dr. Gürcan POLAT, Prof. Dr. Ralf von den HOFF, Prof. Dr. Zeynep KOÇEL ERDEM
Doç. Dr. Veli KÖSE, Doç. Dr. Daniş BAYKAN,

Karadeniz Arkeolojisi (Black Sea Archaeology)

Prof. Dr. Gocha R. TSETSKHLADZE, Prof. Dr. Şevket DÖNMEZ

İran – Orta Asya Arkeolojisi (Iran – Central Asia Archaeology)

Prof. Dr. Aiman DOSSYMBAYEVA, Doç. Dr. İbrahim ÇEŞMELİ, Doç. Dr. Anıl YILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Farshid İRAVANI GHADİM

Türk - İslam Arkeolojisi (Turkish - Islamic Archaeology)

Prof. Dr. Bozkurt ERSOY, Prof. Dr. Hüseyin YURTTAŞ, Prof. Dr. Kenan BİLİCİ
Doç. Dr. Harun ÜRER , Doç. Dr. Mustafa ÖZER, Yrd. Doç. Dr. Rüstem BOZER

Ortaçağ Arkeolojisi (Medieval Archaeology)

Prof. Dr. Zeynep MERCANGÖZ, Prof. Dr. Ayşe AYDIN, Prof. Dr. Yüksel SAYAN
Prof. Dr. Osman ERAVŞAR, Doç. Dr. Ferudun ÖZGÜMÜŞ, Doç. Dr. Lale DOĞER,
Doç. Dr. V. Macit TEKİNALP, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Vefa ÇOBANOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Emel Emine DÖNMEZ

Eskiçağ Tarihi (Ancient History)

Prof. Dr. Mustafa Hamdi SAYAR, Prof. Dr. Turgut YİĞİT, Prof. Dr. Turhan KAÇAR
Prof. Dr. Mustafa ADAK, Yrd. Doç. Dr. Bülent ÖZTÜRK

Hititoloji (Hittitology)

Prof. Dr. Aygöl SÜEL

Mısırbilim (Egyptology)

Yrd. Doç. Dr. Hasan PEKER

Arkeojeofizik (Archaeogeophysics)

Doç. Dr. Selma KADIOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Fethi Ahmet YÜKSEL

Arkeojeoloji (Archaeogeology)

Prof. Dr. Yusuf Kağan KADIOĞLU

Arkeometalurji (Archaeometallurgy)

Prof. Dr. Ünsal YALÇIN

Arkeozooloji (Archaeozoology)

Prof. Dr. Vedat ONAR, Doç. Dr. Levent ATICI

Arkeobotanik (Archaeobotanic)

Doç. Dr. Evangelia PİŞKİN

Antropoloji (Anthropology)

Prof. Dr. Yılmaz Selim ERDAL, Prof. Dr. Ayla SEVİM, Doç. Dr. Ömür Dilek ERDAL
Yrd. Doç. Dr. Gamze SART

Sosyoloji (Sociology)

Prof. Dr. Kenan ÇAĞAN

Kültürel Mirasın Korunması / Koruma Amaçlı Planlama

(Protection of Cultural Heritage / Protection Planning Policies and Approaches)

Doç. Dr. Kübra CİHANGİR ÇAMUR

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Şevket DÖNMEZ Sunu / <i>Presentation</i>	6
Emma L. BAYSAL Neolitik Dönem Kişisel Süs Eşyaları: Yeni Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Son Araştırmalar <i>Neolithic Personal Ornaments: New Approaches and the Current State of Research in Turkey</i>	9
Mücella ERDALKIRAN Neolithic Bone Spoons from Barcın Höyük <i>Barcın Höyük Neolitik Dönem Kemik Kaşıkları</i>	25
Taner KORKUT, Gül IŞIN, Turan TAKAOĞLU, Bilsen ÖZDEMİR Tlos Antik Kenti Yakınlarındaki Tavabaşı Mağarası Kaya Resimleri <i>Rock Paintings from Tavabaşı Cave near the Ancient City of Tlos</i>	37
Mehmet IŞIKLI The Kura-Araxes Culture in the Erzurum Region: The Process of Its Development <i>Kura-Aras Kültürü’nün Erzurum Bölgesi’ndeki Gelişim Süreci</i>	51
Şevket DÖNMEZ Oluz Höyük Kazıları Işığında Kuzey-Orta Anadolu (Pontika Kappadokia) Akhaimenid Varlığına Güncel Bir Bakış <i>A Current Look at the Achaemenid Presence in North-Central Anatolia (Pontika Kappadokia) in the Light of Oluz Höyük Excavations</i>	71
Murat ÇEKİLMEZ Halikarnassos Yarımadası’ndan Bir Grup Figürin <i>A Group Figurines from the Halikarnassos Peninsula</i>	109
E. Deniz Oğuz KIRCA Karya Khersonesos’unda (Pera) İki Tip Kale/Kale Yerleşimi <i>Two Models of Fortresses/Fortress Settlements in the Carian Chersonesos</i>	125
Taylan DOĞAN Antandros Ölü Gömme Geleneğinde Strigilis: Tipolojik ve Kronolojik Gözlemler <i>Strigil in Burial Customs of Antandros: Observations on the Typology and Chronology</i>	143
Asuman COŞKUN ABUAGLA Pisidia Apolloniası’ndan Via Sebaste’ye Ait Yeni Bir Mil Taşı <i>A New Milestone from Pisidian Apollonia Relating to Via Sebaste</i>	175
Şahin YILDIRIM Hadrianopolis: Trakya’da Bir Kalekent <i>A Citadel in Thrace: Hadrianopolis</i>	181
Bakiye YÜKMEN EDENS Yemen-Hirran’da Bir İslam Öncesi Geç Evre Mezarlığı <i>A Late Pre-Islamic Cemetery in Hirran-Yemen</i>	205
TÜBA-AR 18. Sayı Hakemleri	225
TÜBA-AR Genel Yazım Kuralları	227

SUNU

Önasya tarımın başladığı, hayvanların evcilleştirildiği, ilk köylerin kurulduğu, yazının ve paranın icat edildiği, en önemli antik kentlerinin bulunduğu topraklara sahiptir, yani Eski Dünya'dır. Önasya'nın bir parçası olan Ülkemizin güney sınırının güneyindeki coğrafyada arkeolojik değerler ile kültürel mirasın tahrip edilmesini büyük bir üzüntü ile neredeyse 5 yıldır izliyoruz.

Devletsizlikten meydana gelen otorite boşluğunu fırsat bilen bazı gruplar tarafından planlanan saldırılar önce Musul yakınlarındaki *Ninive*'de başladı. Assur başkentlerinden biri olan bu antik kentte, kışla-sarayın (*ekal-maşarti*) yer aldığı Nebi Yunus Tepesi'ndeki Yunus Peygamber Türbesi yok edildi. Sonrasında Khorsabad köyü yakınlarındaki *Dur-Şarrukin* kenti hedef oldu. Ünlü Assur kralı II. Sargon'un (MÖ 721-705) başkent olarak tasarlayıp, inşa ettirdiği bu önemli yerleşmenin son durumu hakkında ne yazık ki hiçbir bilgiye sahip değiliz. Sonraki saldırıların merkezi Nimrud adıyla bilinen antik Kalhu kenti oldu. Dicle ve Büyük Zap nehirlerinin kesişme noktasında yer alan Kalhu, Tevrat'ta *Kalah* olarak anılmaktadır. Burada inşa ettirilmiş olan Kuzeybatı Sarayı, Osmanlı sarayları da dâhil olmak üzere Önasya saraylarının atası olarak bilinmektedir. Maalesef yaklaşık bir yıl önce Kuzeybatı Sarayı ile hemen kuzeyindeki zigguratın bombalarla yok edilmesini yansıtan filmler sosyal medyada yayınlandı.

Irak'la benzerlik gösteren olumsuz bir durum ne yazık ki Suriye'de de gelişmektedir. *Palmyra* antik kentinde bulunan çok sayıda heykel ile ünlü Baal Şamin Tapınağı'na ağır saldırılar yapıldığı üzüntüyle izlenmektedir. Mezopotamya ve Suriye'nin durmayan bir tempoda tahrip edilmekte olan arkeolojik değerleri ile kültürel

ve tarihi mirası Türkiye'yi ve bizleri de ilgilendiren kritik bir konuma gelmiştir. Sınırlarımıza yalnızca 5-10 km mesafedeki bu örenyerleri, 100 yıl öncesinde atalarımızın, dedelerimizin yaşadığı bir coğrafyada, o günkü vatanımızda yer alıyordu. Buralardaki ilk kazıları başlatan İngiliz ve Fransızların Osmanlı Devleti'nden izin almış oldukları da unutulmaması gereken tarihsel bir gerçekliktir.

Türkiye'nin ve bir parçası olduğumuz Önasya'nın tüm arkeolojik ve tarihsel değerlerine sahip çıkılması noktasındaki yeni yayın anlayışını 2014 ve 2015 yıllarında basılan 15, 16 ve 17. sayılarla gösteren TÜBA-AR, önekilere göre içerik bakımından daha kapsamlı sayısı olan 18. sayıya ulaşmış bulunmaktadır. 2011 - 2013 yılları arasındaki aksama nedeniyle oluşan eksikler de bu sayıyla birlikte giderilmiş bulunmaktadır. TÜBA-AR, 2016 yılında, 19. sayısı ile normal periyoduna dönmüş olacaktır. Bugüne değin artan bir ilgiyle bizi destekleyen TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ile Danışma Kurulu üyemiz Prof. Dr. Kenan Çağan'a, Editör, Yayın ve Danışma kurullarındaki değerli hocalarım ile meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarım. Bu sayıya yazıları ile değer katan makale sahipleri ile teknik ve bürokratik işleri başarı ile tamamlayan Asiye Komut, Ece Yavuz ve Cansu Aktaş'a teşekkür ederim. Arkeolojik kazıların sonsuza kadar devam etmesi dileği ile.

Prof. Dr. Şevket Dönmez
TÜBA-AR Yayın Kurulu Başkanı

PRESENTATION

Near East has the lands where the domestication and agriculture started, the first villages were settled, the writing and currency discovered and the most important ancient cities founded; it is the Old World. We are watching with sadness for five years the destruction of archaeological values and the cultural heritage in the land south of the southern border of our country that also is a part of the Near East.

The assaults which were instigated by the ones who took advantage of the lack of authority caused by the absence of government first started in *Nineveh* near Musul. Tomb of Jonah on Nebi Yunus Hill where the barracks-palace (*ekal-mašarti*) stood, in the city that was one of the Assyrian capital cities. Then the city of *Dur-Šarrukin* near the village of Khorsabad was targeted. Unfortunately we do not have any information on the latest situation of this settlement which was designed and built by the Assyrian King Sargon II (MÖ 721-705) as a capital city. The next target of the assaults were the ancient *Kalhu* city that was known as Nimrud. Kalhu that was situated in the junction of Euphrates and Great Zap River, was mentioned in Bible as *Kalah*. The Northwestern Palace that was built here is considered the predecessor of all the Near Eastern palaces including the Ottoman palaces. Unfortunately the videos that showing the destruction of the ziggurat north of the Northwestern Palace with bombs were broadcasted in the social media.

Another grave situation resembling Iraq is unfortunately developing in Syria. We are watching with sadness that many sculptures in the ancient city of *Palmyra* and the famous Baalshamin Temple were targeted with attacks.

The continuous destruction of Mesopotamia and Syria's archaeological values and cultural and historical heritage reached a critical point that concerns Turkey and us. These sites that stands 5-10 kilometers from our borders were in the geography where our predecessors lived 100 years ago, in our own nation of those days. It should not be forgotten that the British and the French who first conducted the excavations there took permission from the Ottoman Empire.

TÜBA-AR that showed its new publication mentality of owning all the archaeological and historical values of Turkey and the Near East which we are a part of, with its 15th, 16th and 17th issues published in 2014 and 2015 has reached its more comprehensive issue of 18. The shortfalls caused by the gap between 2011 and 2013 were also remedied by this issue. TÜBA-AR will return to it's normal period with the 19th issue. I would like to thank the President of TÜBA Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar and the Member of Advisory Board Prof. Dr. Kenan Çağan, my colleagues and the academicians in the Editorial and Advisory Board. I would also like to thank the owners of the articles who contributed to this issue and Asiye Komut, Ece Yavuz and Cansu Aktaş who successfully completed the technical and bureaucratic tasks. With the wish of continuation of archaeological excavations forever.

Prof. Dr. Şevket Dönmez
TÜBA-AR Editor in Chief